

TARIXINI FANINI OQITISHDA MATBUOT MATERIALLARI VA ARXIV HUJJATLARINING O'RNI

A.M.Xolnazarova

Guliston shahar 11-sonli umumta'lim maktabi o'qituvchisi

Annotatsiya:

Ushbu maqola tarix fanini o'qitish jarayonida matbuot materiallari va arxiv hujjatlaridan foydalanishning ahamiyatini tahlil qiladi. Matbuot materiallari va arxiv hujjatlarining o'quv jarayoniga kiritilishining afzalliklari, ularning o'quvchilarning tarixiy bilimlarini chuqurlashtirishga, tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga va tarixga qiziqishini oshirishga qo'shadigan hissasi ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: tarix, o'qitish, matbuot, arxiv, hujjatlar, tarixiy manba, tanqidiy fikrlash, tarixiy bilim, o'quv jarayoni.

Tarix - bu o'tmishni o'rganish orqali bugungi kunni tushunish va kelajakni rejalashtirish imkonini beradigan muhim fan. Tarix fanini o'qitish jarayoni nafaqat faktlarni yodlash, balki o'tmish voqealarini tahlil qilish, sabab-oqibat aloqalarini aniqlash va tarixiy jarayonlarni tushunishni ham o'z ichiga oladi. Bu borada matbuot materiallari va arxiv hujjatlari muhim rol o'ynaydi.

Matbuot materiallari - bu gazeta, jurnal, radio, televideniye va internet nashrlarida chop etilgan maqolalar, reportajlar, intervyular va boshqa materiallar. Matbuot materiallari o'tmish voqealari haqida bevosita guvohlik berishi, davr ruhini aks ettirishi va tarixiy jarayonlarning turli jihatlarini yoritishi mumkin.

Tarix darslarida matbuot materiallaridan foydalanishning afzalliklari quyidagi jihatlarida ko'rinadi:

1. Tarixiy voqealarga yaqinlashish: matbuot materiallari voqealarni o'sha davr odamlari qanday ko'rganligi va his qilganligini tushunish imkonini beradi.

2. Turli nuqtai nazarlarni o'rganish: matbuot materiallari voqealarni turli xil nuqtai nazarlardan yoritishi va o'quvchilarga o'z fikrlarini shakllantirishga yordam

beradi.

3. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish: matbuot materiallarini tahlil qilish o'quvchilarga manbalarning ishonchliligini baholash, faktlarni ajratish va xulosalar chiqarish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

4. Tarixga qiziqishni oshirish: matbuot materiallari voqealarni jonli va qiziqarli tarzda tasvirlashi, o'quvchilarning tarixga bo'lgan qiziqishini oshirishi mumkin.

Shuningdek, tarix fanini o'qitishda arxiv hujjatlarining o'rni alohida ahamiyatga ega.

Arxiv hujjatlari - bu davlat organlari, tashkilotlar, jamoat birlashmalari va shaxsiy shaxslar tomonidan yaratilgan va saqlanadigan yozma manbalar, fotosuratlar, videolar va audio yozuvlar. Arxiv hujjatlari tarixiy voqealar haqida eng ishonchli va to'liq ma'lumotlarni taqdim etadi.

Tarix darslarida arxiv hujjatlaridan foydalanishning afzalliklari:

1. Asl manbalar bilan ishlash: arxiv hujjatlari o'quvchilarga tarixiy voqealarni o'rganishda bevosita ishtirok etish imkonini beradi.

2. Tarixiy faktlarni aniqlash: arxiv hujjatlari tarixiy voqealarning tafsilotlarini aniqlash va faktlarni tasdiqlashga yordam beradi.

3. Tarixiy jarayonlarni tushunish: arxiv hujjatlari tarixiy jarayonlarning sabab-oqibat aloqalarini aniqlash va ularning rivojlanishini tushunishga yordam beradi.

4. Ilmiy tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirish: arxiv hujjatlarini o'rganish o'quvchilarga tadqiqot savollarini shakllantirish, manbalarni qidirish va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Matbuot materiallari va arxiv hujjatlaridan foydalanish metodlari quyidagilar:

Tarix fanini o'qitishda matbuot materiallari va arxiv hujjatlaridan foydalanishning turli xil metodlari mavjud:

- Hujjatlarni tahlil qilish, o'quvchilarga tarixiy hujjatlarni o'qish, tahlil qilish va ularning mazmunini tushunishni o'rgatish.

- Tadqiqot loyihalarini tashkil etish, o'quvchilarga matbuot materiallari va arxiv hujjatlari asosida mustaqil tadqiqot loyihalarini amalga oshirish imkoniyatini berish.

- Tarixiy debatlarni o'tkazish, o'quvchilarga tarixiy voqealar haqida turli nuqtai nazarlarni taqdim etish va ularni muhokama qilishga jalb qilish.

- Virtual ekskursiyalarni tashkil etish, o'quvchilarga onlayn arxiv resurslari orqali tarixiy hujjatlar bilan tanishish imkoniyatini yaratish.

Matbuot materiallari va arxiv hujjatlari tarix fanini o'qitishda muhim o'rin tutadi. Ulardan foydalanish o'quvchilarning tarixiy bilimlarini chuqurlashtirishga, tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga va tarixga qiziqishini oshirishga yordam beradi. Tarix o'qituvchilari darslarda matbuot materiallari va arxiv hujjatlaridan faol foydalanishlari, o'quvchilarga ularni tahlil qilish va ulardan xulosalar chiqarishni o'rgatishlari kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Карпов, С. П. Источниковедение истории средних веков. М.: Высшая школа, 1985. - 463 с. (Karpov, S. P. O'rta asrlar tarixshunosligi. - Moskva: Oliy maktab, 1985. - 463 bet.)

2. Ковальченко, И. Д. Методы исторического исследования. М.: Наука, 2003. - 486 с. (Kovalchenko, I. D. Tarixiy tadqiqot usullari. - Moskva: Nauka, 2003. - 486 bet.)

3. Дэвид Хеккетт Фишер. Историки заблуждения. Логика в историческом исследовании. М.: Прогресс, 1990. - 349 с. (David Hackett Fischer. Tarixchilarning xatolari. Tarixiy tadqiqotda mantiq. - Moskva: Progress, 1990. - 349 bet.)